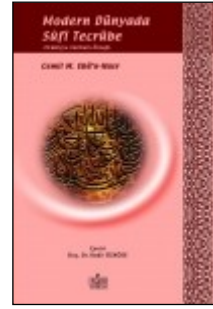

Cemil M. Ebü'n-Nasr, *Modern Dünyada Sûfî Tecrübe -Ticânîyye Tarikatı Örneği-*, çev.: Kadir Özköse, Ensar Yayıncılık, 2. Baskı, Konya 2008, 263 s.

Bu eser, M.ebü'n-Nasr Cemil'e ait *The Tijaniya a sufi order in the modern world* isimli eserin tercümesidir. Çevirinin İlk baskısı Türkiye Diyanet Vakfı Matbaası tarafından 2000 yılında *Son Dönem Tasavvuf Akımlarından Ticânîyye* adıyla yayınlanmıştır. Bu eser, Oxford Üniversitesi'nde tamamlanan bir doktora tezidir. Eserde, İslâm tasavvuf akımlarından Ticânîyyenin düşünce yapısı ve usûlleri araştırılmıştır. Ticaniye örneği ile tarikatların içtimaî ve siyasî etkinliği açıklığa kavuşturulmak istenmiştir. Yazar, Ticânîyyeye yönelik özel ilgi ve alâkası nedeniyle, Müslüman toplum içerisinde Ticânîyye tarikatının etkinliğini ortaya koymaya çalışmıştır. Ticânîyye tarikatı, kendine özgü özellikleri taşıyan bir harekettir. Halk kitleleri kadar, siyasî zümrelerin de kısa zamanda dikkatini çeken bir akım olmuştur.

Seyyid Mustafa Rasim Efendi, *Tasavvuf Sözlüğü, Istılâhât-ı İnsân-ı Kâmil*, haz.: Dr. İhsan Kara, İnsan Yay., İstanbul 2008.

Hazırlayan: Vahit GÖKTAŞ *

Seyyid Mustafa Rasim Efendi 18.yy sonları ve 19.yy başlarında yaşamış bir Osmanlı müellifidir. Hayatı hakkında detaylı bilgilere ulaşılamadığı yapılan çalışmada belirtilmiştir. Müellif eserini 1780-1812 yılları süresince okuduğu eserlerden tuttuğu notları şeyhi Mustafa Said Efendi'nin teşvikiyle 1812-1824 yılları arasında düzenlemiş ve yayınlamıştır.

Eser üç binden fazla kavram sayısı ve 1271 sayfa ile alanındaki oldukça hacimli eserlerdendir. Tek yazma nüshası Ankara Milli Kütüphanesinde bulunan ve Osmanlıca nüshası 1256 varaktan oluşan nadide bir eserdir. Eser aslına

* Dr., Ankara Ü. İlahiyat Fakültesi

sadık kalınarak Dr. İhsan Kara tarafından doktora tezi olarak günümüz Türkçesine kazandırılmıştır.

Müellif, eserindeki ıstılâhların Bursevî ve diğer ehlullahın eserlerindeki gizli hakikatları, incelikleri ve ilahi sırları içerdığını ifade etmiştir. Seyyid Mustafa Rasim Efendi eserinin; basiret ehli olmak, cehaletten ve gafletten kurtulmak, gizli ve açık şirkten korunmak için, Hakk'tan mahcup olmamak için insanlara faydalı olacağını ifade etmektedir. Ayrıca eserin ehil olmayan kimselerden ıstılâhlarla gizlenen bir takım hakikatlarında anlaşılmasını sağlayacağını anlatmaktadır.

Mustafa Rasim Efendi eserinde sık sık şiirlere, beyitlere, mısralara ayetlere, hadislere ve atasözlerine yer vermiştir. Tasavvuf ıstılâhının yanında, dini, fıkhi, ahlaki ve tarihi konulara da değinmiştir. Ayrıca çeşitli dualara da yer verilmiş ve yeri geldikçe 'esmaül hüsnâ'yı da açıklamıştır.

Seyr-i ruh-i cismani ve seyr-i ruh-i ruhani ve seyr-iruh-i sultani ve seyr-i ruh-i kudsi başlığının açıklamasında bir beyitle açıklama getirilmiştir:

*Değilim oddan ve sudan veya topraktan yahut yelden,
Ben erkeñ var idim erkeñ henüz yok idi bu ezman*

Yine eserin şehvetle ilgili başlığında; 'malum ola ki şehvet mutlaka yedir. Nitekim Kur'anda gelir: 'İnsanlara, kadınlar, oğullar, yüklerle altın ve gümüş yığınları, başıboş güzel atlar, davarlar, ekinler cinsinden şehavet sevgisi süslü ve çekici kılındı' şeklinde Al-i İmran suresinin üçüncü ayetinden yola çıkılarak açıklanmıştır.

Mustafa Rasim Efendi hazırladığı bu sözlükte tasavvuf edebiyatında kullanılan; âşüfte, zülf, zünnâr, kader, ma'suk gibi pek çok benzetmeyede yer vermiştir. Eserde Osmanlıca, Arapça, Farsça kelimeler kullanıldığı için çeşitli gramer bilgileri ve bazı kelimelerin anlamları da açıklanmaktadır.

Müellif, kavramları Arap alfabesine göre açıklamaktadır. 'Evvelki bab harfi Elif beyanındandır' şeklinde her harfle başlayan bölüm bu şekilde sunulmaktadır. Her bir başlık her zaman belli bir ıstılâhı anlatmadığı gibi, uzun cümleler ve soru cümleleri şeklinde olduğu görülmektedir. Bazı başlıklar ise deyim şeklindedir. Eser, günümüz okuyucusunun rahat kullanabilmesi için Elif ba sisteminden çıkarılıp, ABC sistemine dönüştürülmüştür. Müellif, kavramları bazen baş harflerine bakmaksızın bir araya toplayarak, klasik bir sözlük çalışması yapmaktan çok, kendine özgü bir çalışma yapmıştır.

Istılâhat-ı insân-ı kâmil'i sadece bir sözlük olarak değil aynı zamanda tasavvufi bir metin olarak okumak da mümkündür. Eser, tasavvuf kitaplarında ortaklaşa kullanılan pek çok kavramı klasik manada açıklamaktadır. Ancak 'halvet-i suri' 'halvat-i hakîkî' 'Halvet ve celalet zımmında hüda ve cüda' maddelerinde olduğu gibi tasavvufi bir eserde olabilecek bölüm başlıklarına da yer vermiştir. Istılâhat-ı İnsan-ı Kamil bize sözlük olarak sunulsa Mustafa Rasim Efendi'nin muazzam tasavvuf bilgisini yansıtan bir eserdir. Bu eser tasavvufi bir metinde rastladığı bir kavramın anlamını arayan genel okuyucudan çok, bu eserleri daha derinden anlamk isteyen okuyuculara hitab etmektedir.

Sadık Yalsızuçanlar, *Gezgin*, Timaş Yay., İstanbul 2004, 256 s.

Hazırlayan: Elif Nur KATAR *

*Dilsizler haberini kulağız dinleyesi
Dilsiz kulağız sözün can gerek anlayası
Yunus Emre*

Benim yazacağım bu tanıtım yazısının karşılığı yalnızca bu iki mısra da özetlenmiştir, diye düşünmekten kendimi alamıyorum. Aşk dille anlatılabilecek bir şey değil. Aşk kelimelerle anlatmak imkânsız diyebilirim. Dil beyinde bilinen şeyleri anlatmakla görevlidir ve bundan fazlasına da gücü yetmez ne kadar zorlarsanız zorlayın. İşte Aşk da gönülde yaşandığı için, O' nu gönül yaşadığı için anlatabilecek tek merci gönüldür, gelin görün ki gönlünde dili yok.

Aşk İbn-i Arabî gibi kendini yollara vurmak, Hallac-ı Mansur gibi "Ben O yum" diyebilmektir. Yazarımız da İbn-i Arabî'den esinlenerek Aşk ı bir nebze de olsa anlatmayı daha doğrusu aşkın insanları ne hale soktuğunu, Aşkın yaşayanını ne derece yücelttiğini anlatmak ve paylaşmak istemiştir. İşte yazara göre onlar. Aşağıda kitaptan alıntıladığım pasajlar onu en iyi şekilde tanıtacak niteliktedir:

* Hitit Ü. İlahiyat Fakültesi Öğrencisi